

Prolog

Maj, 1937. okolina Napulja

Noć je bila oblačna, mada prijatna, prolećna. Mesec je polivao zemlju svojim sjajem kada bi uspeo da umakne mračnim oblacima koji su neprestano i bezrazložno pokušavali da ga zamrače. Međutim, uspevali su da ga sakriju samo nakratko. Ponekad pomućen, varljiv, slabo primetan, u pojedinim trenucima čak i nevidljiv, kada bi se zlokobnim oblacima posrećilo da ga zaklone, on je ipak bio večan, kao neki trajni podsetnik da će ono dobro u ljudskim dušama i samom univerzumu – koliko god trpelo osporavanja, omalovažavanja, i pokušaje da se obezvredi, pa čak i uništi – postojati zauvek, beskonačno i do kraja samog vremena, ako kraj uopšte postoji.

Ta noć je bila prekretnica u životu za mladog, tek stasalog

Marija Veručija, momka na pragu života koji samo što je napunio dvadeset pet. Nije bio dete, ali ni sasvim odrastao čovek. Nije posedovao neophodnu zrelost koju je iskustvo klesalo, što je možda te noći i bila njegova prednost. Jer samo mladost može da poseduje veru u nemoguće koja je Mariju bila neophodna da se spase.

Mario je živio u Napulju, tačnije u njegovoj neposrednoj okolini. Imanje njegovog oca Mauricija Veručija bilo je prostrano i velelepno. Do kuće je vodio dugačak prilaz zasvođen krošnjama drveća koje se pružalo u dugom, lepršavom, vijugavom drvoredu. Prilaz se ispred kuće širio i formirao plato na čijoj sredini se nalazila aleja šarenog, mirisnog cveća. Kuća je bila na sprat. Imala je jedno centralno i dva bočna krila. U centralnom krilu, predvođene prostranim holom sa širokim stepenicama, bile su prostorije koje su svi koristili – kuhinja, trpezarija, dva salona, kao i sobe u kojima je bila smeštena posluga. U levom krilu nalazile su se spavaća soba Mariovih roditelja, Mauricija i Ane, soba njegove sestre Matilde, kao i njegova. U tom krilu bila je smeštena i radna soba njegovog oca. Desno krilo kuće bilo je rezervisano za odaje Mariove tetke Sofije, rođene sestre njegovog oca, i za gostinske sobe.

Mariov otac bio je trgovac i proizvođač vina, pošten, ugledan i cenjen čovek koji je često i na sve načine pomagao siromašnima i bespomoćnima. Sem toga, bio je oštar protivnik fašističkog pokreta koji je u to doba vladao u Italiji, pa samim tim i mafije koja je saradivala sa vlastima. Kome god je pomoć bila potrebna obraćao se Mauriciju i bio siguran da će kod njega naići na iskrenu i istinsku spremnost da mu je pruži. Upravo ta spremnost i bila je uzrok nesreće koja je zadesila porodicu Verući.

Jedan od radnika, Lorenzo, koji je radio u Mauricijevom vinogradu dobijao je pretnje od jednog člana Kamore, koja je bila

vrlo snažna i organizovana na području Napulja. Lorenzo je posedovao po površini mali, ali izuzetno privlačan komad zemlje na uzvišenju sa kog se pružao veličanstven pogled na blago valovit teren koji se stapao sa ravnim napuljskim priobaljem. Na njemu je sa suprugom i detetom živeo u trošnoj kućici čija je najveća vrednost bila ona sentimentalna. Zlikovac je na njegov plac bacio oko, a bogami i udicu, ponudivši Lorencu da od njega otkupi taj komadić zemlje po više nego dobroj ceni. Međutim, Lorenzo je odbio. Želeo je da na tom tlu koje je nasledio od predaka odrastaju i njegova deca. Lorencovo odbijanje izazvalo je bes bezdušnika što je za posledicu imalo podmetanje požara u kome je izgorela Lorencova trošna kućica kao i sve što je na svojoj zemlji zasadio.

U strahu za sopstvenu i bezbednost svojih najmilijih, Lorenzo je utočište potražio kod Mauricija. Mauricio ne samo da mu je ponudio krov nad glavom i fizičku sigurnost, već je bio rešen da dokaže ko stoji iza požara čiji su vatreni jezici za kratko vreme spalili sve što je Lorencova porodica godinama mukotrpno sticala. Ispostavilo se da je ta odluka bila kobna. Mafija je samo čekala njegov „pogrešan“ korak.

Te majske noći, pripadnici Kamore upali su na imanje Mariovog oca. Mauricio je dobro znao sa kim je imao posla i šta bi se moglo desiti nakon njegove odluke da istera stvar na čistac oko požara koji je zahvatio Lorencovu kuću. Svom dugogodišnjem i odanom slugi, Frančesku, dao je uputstva šta da se čini ukoliko dođe do nečeg neželjenog. A bilo je vrlo izvesno da hoće. Ipak, iako je preduzeo sve potrebne mere opreza, pa čak napravio i plan delovanja ukoliko se desi najgori scenario, što je po Mauricijevom verovanju bio sam upad na njegovo imanje, nije mogao da zamisli da će iko imati petlje, pa ni hrabrosti, da tako bezočno udari na jednog od uglednijih članova društva.

Ipak jeste. U zavereništvu sa tamom noći, grupa od četrdesetak ljudi nečujno je ušla na imanje Veručijevih. Mada su im pokreti bili skoro neprimetni u mraku, a eventualne zvuke koje su pravili maskiralo šuštanje vetra kroz rascvetale krošnje, njihovo prisustvo bilo je primećeno. Osetila su ga tri psa čuvara. Upravo je njihov lavež trgao Mauricija iz sna.

Bez trunke sumnje da je nastupilo ono čega se pribojavao, Mauricio je izjurio iz sobe i na hodniku zatekao Frančeska i ličnu sobaricu gospođe Ane, Lujzu. Bili su spremni da deluju po ranije dogovorenom planu. Imali su malo vremena; tri psa neće biti u mogućnosti dugo da zadrže na sve spremne napadače.

Sobarica Lujza je nosila već spremne torbe gospođe i gospođice, a Frančesko poveći prtljag koji je pripadao Mariju.

Gospođu Anu probudio je nesvakidašnji lavež pasa. Nije znala šta se konkretno dešavalo, ali je shvatala u kom pravcu idu događaji. Bila je mudra i hrabra žena koja je preko svojih pleća preturila beg sa ognjišta brodom preko Jadranskog mora do obala Italije. Ni posle toliko godina i mirnog života u sigurnosti i spokoju pored požrtvovanog i pažljivog supruga nije uspela u potpunosti da otkloni osećaj nemira koji je povremeno uspevao da je obuzme. Te noći osećala ga je snažnije nego ikad. Izdigao se iz samih dubina njenih skrivenih strahova i nadvio nad njom uvlačeći je u svoj nemilosrdni vrtlog. Nije smela da mu se preda. Trebalo je da ga iskoristi kao pokretačku silu za spas. Posedovala je kristalno jasnu svest da su se upravo u tom trenutku u kome su disali, njihovi životi našli na tački preokreta, upravo tada dešavao se lom posle koga više ništa neće biti isto.

Znala je i da joj vreme curi. Uхватиła je Mauricija za obe ruke. Čvrsto. I sa podjednakom silinom ga je pogledala u oči.

„Ne ostavljam te“, vrlo smireno je izgovorila.

„Nema vremena za raspravu, Lujza je spremila...“

Nije mu dozvolila da završi rečenicu. „Ne ostavljam te, ne gubimo ovo malo vremena što nam je preostalo na besmislice.“

Povela ga je ka Mariovoj sobi, a Lujzi dala znak da spremi Matildu.

Marija je probudio lavež pasa i čuo je komešanje u hodniku, ali ni jednom, ni drugom nije pridavao nikakav značaj. Bio je odrastao, ali zaštićen od nevolja i sasvim bezbrižan u sigurnosti porodičnog doma i roditeljske brige.

Ana je tiho prišla krevetu na kome je ležao, a za njom je išao Mauricio.

„Mario, sine, nemamo mnogo vremena“, kazala je ozbiljno, ali majčinski nežno.

Majčin izraz lica, iako ga nije sasvim jasno video, poručio mu je da se dešava nešto sasvim nesvakidašnje i opasno. Istog trena je skočio.

Ali očeve reči su ga zadržale: „Žurba jeste ključna u ovom trenutku, ali ne smeš joj dozvoliti da ti pomuti svest. Mlad si, sposoban, pametan, spretan. Ostaješ prepušten sebi. Svoj karakter i vrednosti koje smo ti usadili iskoristi da dostojanstveno preživiš težak period koji ti predstoji. U najcrnijim trenucima nemoj da poklekneš, da se predaš, prepustiš samosažaljenju, ne očajavaj što je moralo biti kako je usud odredio, već iz saznanja da si voljen, da si sa radošću dočekan na ovaj svet i odgajan sa beskrajnom ljubavlju, crpi snagu da istraješ i majku i mene učiniš ponosnima. I na kraju najvažnije – nikada ne zaboravi sestru. Ona je ono najvrednije što ti ostavljamo.“

„Šta...?“ pokušao je Mario da pita, ali je njegov otac samo odmahnuo glavom.

„Nema vremena, moraš da pođeš. Brzo se obuci. Frančesko će ti uskoro sve objasniti.“

Mario je bio spreman za čas. Izašli su u hodnik u kome su ih čekali Matilda i sluge. Ana je snažno zagrlila Matildu kojoj je tada bilo osamnaest godina.

„Mila, moraš poći. Znam da ti je teško i da ništa ne shvataš, ali veruj mi da drugog izlaza nema. Bog mi je svedok da bih sve na svetu dala da je ikakvo drugačije rešenje moguće. Ali nema ga. U životu postoje trenuci kada čovek ne treba da razmišlja već samo da se prepusti instinktu da ga vodi u čistoj potrebi za pukim opstankom – da bi preživeo. Ovo je jedan od tih trenutaka. Ne misli, ne pitaj se, ne očajavaj – uperi sve svoje snage i energiju da sačuvaš goli život. To je sada najvažnije. A razlozi, razmišljanja, zaključci, tugovanja, sve ih ostavi za kasnije. Sami će se javiti kada dođe vreme.“

Ana je snažno zagrlila svoju ćerku svesna da to čini poslednji put. Poslednji put oseća otkucaje srca, disanje i ruke svoje ćerke – sve ono što je u njenom životu činilo izvor najveće radošti. Često su najbanalnije stvari čije se postojanje podrazumeva upravo srž samog života i njegova žila kucavica.

„Tetka Sofija vas čeka spremna u drugom krilu kuće. U njemu postoji tajni prolaz za koji znamo samo Frančesko i ja. Čak ni vi u svojim nestašnim dečijim istraživanjima niste uspeli da ga pronađete. Kad niste vi, neće uspeli ni zlikovci“, objasnio je Mauricio.

U Matildinim očima zablistale su suze. Iako uplašena ponašanjem oca i majke smogla je snage da pita: „Šta se dešava?“

„Nema vremena za objašnjavanja“, odgovorio joj je otac. „Zapamti samo da si bila voljena i pre nego što je tvoj plač odjeknuo ovim svetom. I nikada ne zaboravi da u sebi nosiš svoju majku i mene i da poseduješ snagu za koju i ne slutiš da postoji. Seti se toga kad bude teško, a biće. I ne zaboravi – i posle najtamnije noći sunce neumitno sviće i rađa se novi dan.“

Prvo poglavlje

*M*ario Verući stajao je na pristaništu luke velikog grada na istočnoj obali Amerike. Imao je osećaj da sanja i da će se svakog trenutka probuditi. Maglovite slike šetale su mu kroz sećanja, ali ih je odbacivao, rešen da im se kasnije prepusti. Shvatio je da proživljava reči svoje majke – da ne misli ni o čemu već da je sve svoje snage uperio u puko preživljavanje.

Boston je bio veliki grad, za Marija nezamislivo veliki. Stajao je i razmišljao kako se zadesio na mestu Bostonske čajanke, na kome nikada ni sanjao nije da će se naći. Zaista, stvarnost koju je prethodnih nekoliko dana proživljavao s pravom bi se mogla nazvati nestvarnom. Ipak, dešavala se. Njegovo je bilo samo da je sledi.

Frančesko mu je na odlasku, kada ga je ispratio na veliki brod u napuljskoj luci, dao adresu Mauricijevog prijatelja Luidija Rosija kome je Mauricio nekada davno pomogao da pobegne iz

Italije za Ameriku. Rekao mu je da je i Luiđija po Mauricijevom nalogu isto tako ispraćao pre desetak godina nakon što je Luiđi iz osвете lišio života pripadnika ozloglašene bande koji je prethodno zverski ubio njegovu verenicu jer nije želela da mu se preda.

Mario je sada trebalo da nađe tog njemu sasvim nepoznatog čoveka u ovom ogromnom gradu u kome se najednom krajnje nespreman zatekao. Zažmurio je, besmisleno se ponadavši da će, kad otvori oči, ugledati poznate proplanke i vinograde svoje zemlje. Realnost je zaista umela da bude surova.

Duboko je udahnuo vazduh drugog kontinenta ispunjen mirisom soli koji ga je podsećao na rodni kraj. Seo je na obližnju klupu i spustio kofer koji je pred polazak na put Frančesko tako brižljivo spakovao. Bilo mu je potrebno da zastane, da oseti da diše i postoji na nekom drugom kraju zemaljske kugle, da je to isti „on“ koji se otisnuo sa obala Sredozemlja u neki novi svet.

Sedeo je i slušao mnoštvo zvukova koji su se stapali u jedan – u žamor užurbanosti koji vlada na mestima na kojima se kreće mnogo ljudi. Ti zvuci su ga podsećali na napuljsku luku. I u njoj je vladala slična atmosfera. To saznanje donelo mu je blago olakšanje. Na kraju krajeva, ljudi i predeli svuda su bili slični.

Popodne je bilo prijatno. Milovanje zraka toplog majskog sunca donosilo je spokoj i maglovitu nadu, ali i saznanje da život teče nezavisno od događaja koji ga prate; zemlja se okreće, novi dan se rađa i život nastavlja dalje. I mi, hteli ne hteli, kao po inerciji činimo isto.

Podstaknut tim razmišljanjima, izvadio je cedulju iz unutrašnjeg džepa svog sakoa, koji je nakon putovanja bio zreo za čišćenje. Ono što je na cedulji pisalo za njega nije imalo nikakvo značenje, naziv ulice i broj mogli su biti bilo koji, njemu je bilo svejedno.